


Projecte

# Publicació i divulgació

Revista *Pedra Seca*

 **Patronat de Sant Galderic**  
Passeig Maragall, 92 àtic  
08041 Barcelona  
Catalunya (Espanya)

 620 023 826


 edatmitjana@gmail.com  
www.edatmitjana.cat

Figura 7 | Mur acabat en rastell al Cap de Creus (Alt Empordà). | © Jenar Fèlix Franquesa.

## Presentació

La revista *Pedra Seca* és una de les dues publicacions que edita el grup Edat Mitjana, al qual pertany el Patronat de Sant Galderic, patró dels pagesos catalans, entitat sense ànim de lucre impulsora de la iniciativa, on col·laboren cinc persones que assumeixen les funcions de direcció, redacció, maquetació i disseny.

La trajectòria d'aquesta revista es remunta gairebé vint anys enrere. El número zero va sortir a la llum el desembre del 2000 i, des de llavors, s'ha publicat dos cops l'any, a l'abril i a l'octubre. A la revista hi tenen cabuda totes les novetats relacionades amb el món de la recuperació de la pedra seca i la seva memòria, monogràfics, articles de fons i imatges.

Es distribueix per subscripció o sota demanda al seu web. Actualment té 150 subscriptors.

El patronat també publica mensualment el *Full Informatiu de la Pedra Seca*, gràcies al qual els subscriptors reben informacions puntuals, convocatòries i una fitxa d'alguna ruta que transcorri entre barraques i altres elements de pedra seca.

## Vinculació

El Patronat de Sant Galderic centra la seva atenció en el món de la pagesia i el seu passat. En aquest context, es pren consciència del perill de desaparició que pateix l'imaginari de la vida a pagès i, en concret, l'arquitectura tradicional de la pedra seca, que donava

ús a les pedres que el pagès retirava dels seus camps per fer barraques, tancats per al ramat, aljubs, forns, pous...

## **Es pren consciència del perill de desaparició que pateix l'imaginari de la vida a pagès i, en concret, l'arquitectura tradicional de la pedra seca**

La revista *Pedra Seca* es dedica a la divulgació de les construccions de pedra seca i de les activitats que al voltant d'aquest tema es duen a terme a Catalunya, tot i que també analitza el patrimoni d'altres parts del món i informa d'activitats d'arreu.

## **El patrimoni material requereix els coneixements que ens permetin entendre'n tota la dimensió i importància**

### **Motivació**

El patrimoni material requereix els coneixements que ens permetin entendre'n tota la dimensió i importància.

La intenció dels promotors és estimular els interessats en la pedra seca a visitar i conèixer els diferents elements que conformen el catàleg de la pedra seca, com també donar suport a iniciatives que conduïxin al coneixement i la conservació d'aquest maltractat — per desconegut — patrimoni.

Els promotors van optar per tirar endavant una publicació que transcendís els àmbits locals i comarcals mitjançant la concentració i la posterior divulgació del flux de notícies del món de la pedra seca, amb la intenció que la revista esdevingués un referent per al sector.

### **Reptes**

La dificultat principal assenyalada és trobar un finançament tant públic com privat que contribueixi a la viabilitat econòmica de la publicació i la seva projecció futura.

La situació econòmica general dels darrers anys i els canvis de lleis relatius a l'administració d'entitats sense ànim de lucre i associacions obliguen a invertir un temps molt valuós en tasques administratives que no tenen a veure amb l'objectiu de la publicació.

Tot i l'activa aportació d'informació que fan algunes entitats, és important l'esforç que l'equip de redacció ha de fer per captar tota la informació que s'emet, ja sigui a Internet o en altres mitjans, relacionada amb la pedra seca.

Cada número implica una gran tasca de recerca i no sempre arriben a temps de traslladar les convocatòries d'esdeveniments relatius a les activitats promogudes pel col·lectiu d'aficionats a la pedra seca, de manera que no s'arriba a formular una agenda efectiva.

### **Fites assolides**

La revista Pedra Seca ha assumit durant divuit anys les tasques de recollir l'actualitat del fenomen que mou en moltes comarques catalanes l'inventari i la recuperació de barraques, marges i altres elements i fer-se'n ressò.

Ha promogut la recerca i la posada en valor d'un patrimoni en un moment en què el seu reconeixement encara era molt minoritari. Podem dir que ha estat un dels motors, des de la seva reconeguda modèstia de mitjans, de l'interès que vivim avui dia per la pedra seca.

La revista, passats gairebé vint anys, ha esdevingut un repositori d'informació molt valuós per a l'estudi del fenomen de la pedra seca i l'evolució del seu moviment associatiu de recuperació i estudi.

**Ha estat un dels motors, des de la seva reconeguda modèstia de mitjans, de l'interès que vivim avui dia per la pedra seca**



**Figura 8** | Exemplers de la revista Pedra Seca i del Full Informatiu de la Pedra Seca. | © Observatori del Paisatge de Catalunya.



## Entrevista

### Agustí Esteve

President del Patronat de Sant Galderic i cap de continguts de la Revista *Pedra Seca*.

#### **La feina sostinguda al llarg de tants anys necessita una gran motivació. Què els impulsa?**

Ens preocupa recuperar la memòria i les claus interpretatives que ens ajuden a entendre el passat. Sovint, la manca de coneixements, per exemple, en el cas de la simbologia medieval, ens porta a cometre errors que després els estudiosos arrosseguen en els seus estudis; de vegades falla la base per desxifrar el passat. Nosaltres ens esforcem per millorar el coneixement del passat i divulgar-lo. En el cas del Patronat de Sant Galderic, patró dels pagesos, vam incloure la feina que fem a la revista *Pedra Seca*, perquè en unes jornades d'estudis medievals un ponent va advertir que el patrimoni i el coneixement de la tècnica de la pedra seca estaven greument amenaçats, les barraques s'estaven perdent molt ràpidament els darrers temps. Per tant, vam iniciar una recerca per esbrinar què estava passant i amb un altre col·laborador, August Bernat, vam voler fer una entitat, una associació, però una associació a escala de tot Catalunya és complicada per les distàncies, i vam concloure que una revista era una bona eina per concentrar esforços, que hi poguéssim col·laborar tothom i poguéssim arribar a tothom.

Fa divuit anys que fem aquesta feina, des del 2000, però ens agrada, és una feina de la qual gaudim molt fent-la.

#### **Quantes persones formen l'equip de redacció?**

Entre cinc o sis persones, tres o quatre col·laboradors com a corresponents de comarques, un coordinador i un maquetador. Tots voluntaris, perquè som una associació sense ànim de lucre. Pertanyem a un grup d'entitats que es diu Edat Mitjana, on hi han cinc entitats: el Cercle d'Investigació i Documentació Medieval de Catalunya (CIDOMCAT), el Patronat de Sant Galderic, el Capítol General dels Germans de Sant Armengol —que és un orde de cavalleria avui sense la seva utilitat medieval; és una cosa romàntica—, el Cercle Català d'Estudis Heràldics i Nobiliaris i, finalment, els Amics de la Bandera de Sant Jordi. Tot està relacionat amb la història de Catalunya.

Entre aquest grup d'entitats publiquem dues revistes: *L'Edat Mitjana* i *Pedra Seca*.

#### **És evident que, en una trajectòria tan llarga i sense l'incentiu econòmic, l'acceptació de la seva feina per part del seu públic és essencial. Quina tirada té la revista *Pedra Seca*?**

Actualment uns 150 exemplars, s'edita cada sis mesos, a l'abril i a l'octubre. 150 perquè són els subscriptors i els socis que tenim, persones que s'estimen la natura i especialment el món de la pedra seca, estudiosos del tema, pagesos, ajuntaments, etc. Entre aquests socis n'hi han una cinquantena que també fan la feina d'investigadors. Les subscripcions i les aportacions ens permeten fer la revista dos cops a l'any, en blanc i negre amb les portades a color.

Però, a més, els mesos que no s'edita es publica el *Full Informatiu de la Pedra Seca*, que reben tots els subscriptors i on hi han notícies que ens arriben a la redacció i una ruta de barraques per diferents indrets de Catalunya.

#### **Com distribueixen la revista?**

Només a través de socis numeraris i subscriptors. Es fa una mica de publicitat en alguns centres i pàgines web i si algú la demana s'envia per correu postal o bé en edició digital.

#### **Treballen de manera voluntària, però com financen les altres despeses?**

Totes les tasques es fan per amor a l'art. Sort en tenim, de les quotes dels socis i els subscriptors, també alguns membres de l'entitat contribueixen amb algun extra, però moltes despeses les assumim els membres que hi treballem, com passa en bona part del món associatiu.

#### **Van decidir no crear una estructura per la dificultat de les distàncies. Així, com s'articulen al territori per rebre notícies?**

Normalment, els mateixos socis i subscriptors ens nodreixen de les notícies sobre les activitats del món de la pedra seca. També recollim notícies que es publiquen en pàgines web d'altres entitats o anem simplement a Google i contactem amb els autors. És un món on ens acabem coneixent tots i hi ha una certa comunicació, no tanta com seria òptim, però n'hi ha.

### **Quina funció fa la revista en el món de la pedra seca?**

La divulgació del coneixement de la construcció, els sistemes, les tècniques..., i una part molt important, que ja hem esmentat, és la publicació d'unes quantes rutes: en aquest moment ja en disposem de més de 80. En el terreny popular, la gent pot saber què és la pedra seca, però manca la voluntat de saber-ne més, d'investigar. Sortir al camp i veure patrimoni és fantàstic, però és interessant aprofundir en el fenomen per entendre'l, i aquesta feina és la que nosaltres volem promoure. I ho fem sempre des del respecte: per exemple, a les rutes que promovem des del *Full Informatiu* sempre demanem que les persones vagin en compte amb la feina dels pagesos quan s'apropen a les barraques, perquè els camps poden estar llaurats. Intentem que la gent connecti amb el món rural.

### **Promouen activitats pròpies relacionades amb la pedra seca al marge de la publicació?**

Si ens ho demanen, fem exposicions fotogràfiques i de maquetes, també

### **Sortir al camp i veure patrimoni és fantàstic, però és interessant aprofundir en el fenomen per entendre'l, i aquesta feina és la que nosaltres volem promoure**

sortides i visites, etc., però una mica esporàdiques. El que sí que estem fent són edicions especials, com per exemple la *Relació de 561 pous de gel, de neu i congestes inventariats a Catalunya*, que va fer Gener Aymamir i Domingo, del Patronat de Sant Galderic.

Fa alguns anys, vam recollir 20.000 signatures que vam entregar a la Generalitat perquè es creés una normativa per recuperar les barraques de pedra seca; a un pagès no el pots obligar que conservi les barraques perquè prou feina té ja, però sí que pots incentivar que ho faci. Aquestes activitats també són necessàries per a les persones que estimem la cultura.

### **Quan van iniciar l'activitat va ser perquè van trobar una necessitat. Creuen que estan assolint els seus objectius?**

Va ser una necessitat promoguda per la destrossa que se'n feia i se'n fa encara, encara que menys. Va ser un dels motius per començar una campanya de recollida de signatures per crear una llei que evités la destrossa, cosa que no va servir de res perquè les autoritats no en van fer cas.

### **En poques paraules, quines consideren que són les principals fites assolides?**

Continuar fent conèixer el món de la pedra seca, a través de la revista, el *Full Informatiu de la Pedra Seca* i les rutes mensuals que es fan.

### **I les principals dificultats amb què s'han trobat?**

Hem anat superant les dificultats econòmiques amb prou feines perquè no hem rebut cap col·laboració per part de les autoritats, ja sigui Generalitat, ajuntaments, Diputació, etc.

Respecte als articles, és un gran esforç, hem d'estar molt atents a tot el que es treballa i demanar col·laboració. Les informacions no arriben soles, sinó que són fruit de la recerca i, malgrat estar amatents, molt sovint ens assabentem dels esdeveniments quan ja han passat, quan s'explica el que ja ha passat en comptes del que passarà, que seria el desitjable.

### **Què necessitarien per continuar la seva feina i millorar-la?**

Seguint el fil de la pregunta anterior, estaria bé aconseguir una agenda nodrida de notícies actuals, sobretot amb tota aquesta participació que ha sorgit darrerament, perquè ara cal navegar moltes hores per Internet per estar mínimament al dia.

Pel que fa a la pervivència del projecte, convindria augmentar la llista de socis i subscriptors, alguna subvenció, ja que al capdavall estem fent una part de la feina per l'interès comú, i que se simplifiqués la gestió administrativa de les entitats sense ànim de lucre petites. Nosaltres no movem diners, però hem de presentar comptes com si fóssim una empresa. Això ens complica moltíssim el dia a dia i augmenta innecessàriament les nostres despeses.



**Figura 9** | Visualització digital del *Full Informatiu de la Pedra Seca*. | © Patronat de Sant Galderic.